

Aan de Onderzoekraad voor Veiligheid,
t.a.v. dhr. J. Dijsselbloem,
Postbus 95404,
2509 CK Den Haag.

Vasse, 1 maart 2021

Betreft: De afvalwaterinjecties in Twente gasvelden door de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) met extreem gevaar als gevolg van grootschalig oplossen van zout door dit vervuild productiewater.
Bijlagen: 3.

Geachte heer Dijsselbloem,

Wij zijn als Stichting Stop Afvalwater Twente (S.S.A.T.) een Burgerinitiatief in Twente, waar al jaren (tegen de wil van ons, tegen de wil van het overgrote deel van de bevolking en tegen de wil van alle gemeentebesturen van Noordoost Twente) vervuild NAM-afvalwater wordt geïnjecteerd in lege gasvelden.

Wij hebben op 26 april 2018 een brief gestuurd aan Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) en aan minister Wiebes van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) met het verzoek, het injecteren van afvalwater in lege Twente gasvelden te stoppen. De voormalige gasvelden zijn ingesloten tussen zoutlagen. Er is ons inziens een grote kans dat het zout in aanraking komt met het geïnjecteerde 'zoete' water. De risico's zijn groot en de gevolgen van het grootschalig oplossen van zout kunnen op termijn veel mensenlevens kosten. SodM heeft op de inhoud van ons schrijven niet gereageerd en heeft de brief doorgeschoven naar EZK. Het antwoord van EZK bestond uit een opsomming van meerdere rapporten van de NAM en het EZK-besluit om de vuilwaterinjecties niet te stoppen. EZK reageert echter niet op onze zienswijze, dat de in de verschillende rapporten gehanteerde modellen van de NAM onvolledig zijn. De beschrijving van de situatie houdt geen rekening met de loop van het water, zoals dat bij de zoutwinning door Nobian (voorheen Akzo/Nouryon) plaatsvindt. Het injectiewater zal van meet af aan rondom en boven de putbus zout oplossen overeenkomstig het proces bij de zoutwinning. Dus niet pas na 30 tot 60 jaar nadat eerst het poreuze gasveld gevuld zou zijn, zoals in de NAM-modellen beweerd wordt.

Voormalige Akzo-specialisten bevestigen desgevraagd het ongelijk van de door de NAM geconsulteerde TNO-deskundigen. TNO geeft aan, dat vergelijken van het grootschalig oplossen van zout als gevolg van de vuilwaterinjecties met het oplossen van zout in zoutwinningscavernes niet opgaat, omdat bij de zoutwinning optimale condities geschapen worden. Maar de Akzo-specialisten geven aan, dat die vergelijking wel te maken is, maar dat het oplossen van zout in hun zoutwinningscavernes sterk wordt afgeremd door olie op het water in de cavernes gedurende de gehele winningsperiode. De condities zijn dus anders; zonder die stuurolie zou men al binnen één jaar aan het dakgesteente zitten (40 – 50 meter naar boven). Bovendien is bij de vuilwaterinjecties sprake van een hogere temperatuur en is er ook meer stroming, waardoor het grootschalig oplossen van zout versneld wordt. Bij de zoutwinning verloopt het proces gecontroleerd en gestuurd, doch bij de afvalwaterinjecties daarentegen is dit proces ongecontroleerd en vindt er geen monitoring plaats. Gaat het hier om onwetendheid of berust de advisering op 'bewust ten dienste zijn van de opdrachtgever'.

Wij vragen U dringend om de risico's van de vuilwaterinjecties in voormalige gasvelden onder zoutlagen te onderzoeken. De organisatiestructuur van de mijnbouw in Nederland laat fysisch goed te onderbouwen risico's toe middels acceptatie van onjuiste aannames en onvoldoende onderzoek naar de veiligheid. Zo worden forse risico's omgedraaid naar aanvaardbare risico's. De OvV gaf in het rapport over Groningen in 2015 aan, dat de NAM zich niet bezig hield met de gevaren voor mensen (*zie internet: Veiligheid geen rol bij gaswinning Groningen*). Wij zijn de mening toegedaan, dat hier bewust financieel gewin boven mensenlevens wordt gesteld. Ter verduidelijking sturen wij u in de bijlage een kopie van onze recente brief aan SodM over hun afhankelijke positie onder EZK. Het technisch/ chemisch proces van grootschalig oplossen van zout en de risicovolle gevolgen kunt u vinden op onze site www.stopafvalwatertwente.nl onder de knop "technische gevaren".

Stichting Stop Afvalwater Twente (SSAT) is de afgelopen twee jaar in overleg met de NAM en EZK aangaande onderzoek naar het zuiveren van het afvalwater of naar een recyclingproces, zodat de vuilwaterinjecties overbodig worden. Bij deze oriëntatie naar een circulair proces is een onpartijdige voormalige Shell ingenieur betrokken. Onze Oosterburen passen in Emlichheim (net over de grens bij Schoonebeek) -volgens de Europese regelgeving- wel een circulair proces toe, maar de NAM voelt hier naar onze mening nog maar weinig voor. Dit wordt tevens bevestigd, doordat de NAM nu ook lege gasvelden in Drenthe wil benutten. Dit omdat door vele problemen in Twente (lekkages, afgekeurde injectieputten en daardoor in omvang tegenvallende injecties) daar nog slechts voor 33,4 miljoen m³ ruimte beschikbaar is van de in totaal 90-miljoen m³ oorspronkelijk beschikbare injectieruimte.

In 2011 hebben inwoners van Oldenzaal geprocedeerd bij de RvS tegen de injecties in de twee putten op de Oldenzaal-locatie; putten ROW-6 en 9 aan de Loweg. Toen was de exacte waterhoeveelheid per locatie nog niet bekend, alleen het totaal van 90-miljoen m³ voor Twente. De gemeente Oldenzaal had voor elkaar gekregen, dat er niet twee pompinstallaties kwamen, maar één grotere pomp en dat de injecties in de beide putten niet gelijktijdig zouden plaatsvinden. Twee jaar later waren de waterhoeveelheden per locatie wel bekend. Daaruit is te herleiden, dat de locatie Oldenzaal aanvankelijk ongeveer evenveel afvalwater zou krijgen als de locatie aan de Tramweg in Rossum; bijna 20-miljoen m³. Bij de RvS werden de risicovolle gevolgen van grootschalig oplossen van zout onder woonwijk De Essen met ongeveer 6.000 inwoners ingebracht. Deze complete wijk zou in zijn geheel ongeveer zeven meter kunnen inzakken door het oplossen van zout. Op basis van valide cijfers werd door de RvS in Den-Haag beslist, dat in Oldenzaal slechts 1,9-miljoen m³ water zou worden geïnjecteerd (10% van het door de NAM oorspronkelijk beoogde debiet). Een jaar later werd het door de RvS vastgestelde maximum door SodM voorzichtigheidshalve gereduceerd naar 1,6-miljoen m³.

Waar komt de SodM-reductie van 1,9- naar 1,6-miljoen m³ vandaan? In die tijd beweerde de NAM, dat het injectiewater erg zout was; ongeveer 80 g/l (2 tot 3x zo zout als zeewater!). Als je uitgaand van dat zoutgehalte de inhoud berekent van een mogelijke caveerne(holte), kom je op 270.000 m³. Dit is precies de inhoud van een grote Akzo-zoutcaverne in Hengelo/Enschede. Waarschijnlijk werd dit als veilig en voldoende stabiel beschouwd. Maar die 80 g/l gold alleen in het allereerste begin van de injectieperiode. Naar de toekomst gerekend is het gehalte niet meer dan ongeveer 20 g/l. SodM heeft waarschijnlijk de 1,9-miljoen teruggebracht naar 1,6-miljoen m³, omdat anders de mogelijke holte aanzienlijk groter dan 270.000m³ zou worden.

Dit is onze logische benadering; daarom is het wenselijk dat de OvV navraag doet bij SodM naar wat het argument voor hun reductie is geweest. En ook wat de argumentatie is geweest van de grote reductie naar 1,9 miljoen m³ door de RvS op advies van STAB-Gerechtelijke Omgevingsdeskundigen.

De OvV heeft destijds een kopie van de aan SodM gerichte brief gehad, met een begeleidend schrijven gericht aan dhr. T. Joustra, eveneens gedateerd 26 april 2018. Op deze brief is helaas nooit reactie gekomen; zelfs geen ontvangstbevestiging. In dat schrijven vroegen wij om preventieve maatregelen en om vooraf duidelijkheid te verstrekken aan de verantwoordelijken omtrent de gevolgen van eventuele gebeurtenissen als gevolg van de afvalwaterinjecties.

Indien u in contact wilt treden met de door ons aangehaalde gespecialiseerde voormalige Akzo-medewerkers, kunnen wij deze daarvoor benaderen. Waarschijnlijk kan ook de heer Wim Paar voor advies aan U belangrijk zijn. Dhr. Paar is een voormalig Akzo-mijnbouwspecialist en heeft een wetenschappelijke rapportage geschreven in de 'Zoutspecial van Grondboor en Hamer NR 4/5 2010' (zie internet).

Bijlagen:

1. De brief van ons aan SodM van 26 april 2018.
2. De brief van ons aan de OvV van 26 april 2018.
3. De brief van ons aan SodM van 29 januari 2021.

Nuttige aanvullende formatie:

- 1: Rapport 'Afwegingsmethodiek voor diepe injectie van afvalwater'. Advies van de Commissie M.E.R. inzake rapport 'met water de diepte in' d.d. 7 juni 2007 / rapportnummer 1892-64.
- 2: Milieu Effect Rapportage 'Herontwikkeling olieveld Schoonebeek Rapport 2' Hoofdstuk 18: Waterinjectie. (Volgens de NAM zou het oplossen van zout uitvoerig beschreven zijn in de MER, maar dat is niet juist en ook het woord 'haliet' kom je niet tegen).
- 3: Nota van Beantwoording Milieu Effect Rapport Herontwikkeling olieveld Schoonebeek. (de zwaveluitstoot werd verzwegen in de MER, vragen worden ontweken; zie pagina 34).

Wij vragen van de OvV:

1. Om aanvullend onderzoek te doen naar het risico en de gevolgen van het grootschalig oplossen van zout als gevolg van het injecteren van vervuild productiewater door de NAM in lege gasvelden onder Twente.
2. Om nogmaals de gebrekkige organisatiestructuur van de mijnbouw in Nederland aan de orde stellen en in dat kader nadrukkelijk te pleiten voor een onafhankelijk SodM.
- 3: Om gerichte actie met het doel de afvalwaterinjecties in Twente gestopt te krijgen, of -als dat niet mogelijk blijkt- de injecties te maximeren op 1,6-miljoen m³ per injectieput (alle nog bruikbare putten zijn nu waarschijnlijk al over deze limiet).

Voor de goede orde en de gewenste transparantie vermelden wij, dat wij deze brief in kopie zullen zenden aan: >de minister van EZK, >de secretariaten van de in de 2^e Kamer vertegenwoordigde politieke partijen en >de regionale pers.

Wij zijn gaarne bereid U van meer informatie te voorzien dan wel in een persoonlijk onderhoud e.e.a. nader te komen toelichten.

Wij zien uw reactie op deze brief met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,
namens Stichting Stop Afvalwater Twente
Freddy Mensink (voorzitter)

Contact: freddymensink@hotmail.com